

відповідній системі мотивації та належному кадровому забезпеченні.

Таблиця 1

**Форми співпраці між регіонами в сфері інноваційної діяльності**

№	Форма співпраці	Характеристика	Способи втілення
1.	Кооперація	Співпраця, в рамках якої суб'єкти інноваційної діяльності країни чи її регіони здійснюють спільні НДДКР, комерційний і некомерційний обмін ресурсами і результатами інноваційної діяльності.	Програми, договори, угоди
2.	Асоціація	Об'єднання створене в цілях реалізації спільних інтересів в науково-технічній і інноваційній сфері.	Політичні, науково-дослідні, комерційні, споживацькі, громадські організації
3.	Координація	Розробка і реалізація спільної політики в галузі розвитку інноваційної діяльності. Виражається в більш тісній співпраці на міждержавному, національному, регіональному рівнях, а також між конкретними підприємствами, науково-дослідними установами, вузами.	Угоди в сфері спільної реалізації інноваційної політики, інтеграційні об'єднання, встановлення єдиних вимог в сфері інноваційної діяльності
	Кластеризація	Об'єднуються географічно близькі групи взаємопов'язаних компаній та асоційованих установ в окремій галузі, що пов'язані спільними технологіями та навиками.	Кластери

Питання кадрового забезпечення розвитку міжрегіональної співпраці має бути здійснено у рамках реалізації Національної стратегії системи підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад. Рівень їх освіти здебільшого не дає змоги кваліфіковано здійснювати свої повноваження та виконувати покладені на них обов'язки. Тому доцільно формувати державне замовлення на підвищення кваліфікації посадових осіб за професійними програмами підвищення кваліфікації; проводити постійний моніторинг якості підвищення кваліфікації посадових осіб та депутатів місцевих рад; визначати потребу органів місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації посадових осіб.

Поряд з цим потребує вдосконалення інституційне забезпечення

міжрегіональної співпраці, зокрема, нормативно-правової системи, механізмів взаємодії між органами влади різних рівнів, а також створення достатньої кількості дієвих інституцій, що сприяють реалізації інноваційних проектів із залученням громадських організацій, недержавних установ, навчально-освітніх закладів, наукових установ .

*Література*

1. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Статистичний збірник / [Електронний ресурс]- Режим доступу: <https://ukrstat.org/uk>.

2. Кузьмин И.В. Оценка и основные направления развития международного сотрудничества регионов в сфере инновационной деятельности // Межрегиональное сотрудничество в формирующемся Евразийском экономическом пространстве: материалы международной интернет-конф., 16-20 июня 2015г.- Вологда.- ИСЭРТ РАН, 2015.- 276с.

3. Сторонянська І.З. Роль міжрегіонального співробітництва у формуванні інноваційної системи України // Інститут регіональних досліджень НАН України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

**Євген БАРАНЮК**

Тернопільський національний економічний університет, Україна

**ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ЧИННИК  
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ**

Транскордонне співробітництво як форма міжнародної співпраці є ефективним чинником міжнародної діяльності України і важливим інструментом розвитку її регіонів, міст і територіальних громад, насамперед тих, що межують із сусідніми країнами або мають усталені стосунки з територіальними партнерами в інших країнах.

Сучасні глобалізаційні процеси мають значний вплив на соціально-економічний розвиток України, яка опинилась перед новими зовнішніми і внутрішніми викликами. Вони тим часом у своїй сукупності спричиняють різку диференціацію окремих регіонів. Важливим кроком для виходу із такого становища є використання потенціалу транскордонного співробітництва як інноваційного інструменту державної регіональної політики. За належних умов державної підтримки він може стати потужним каталізатором євроінтеграційних процесів в Україні.

Дієвою та ефективною організаційною формою транскордонного співробітництва є єврорегіони. Співпраця в рамках єврорегіонів передбачає, насамперед, розроблення низки проектів, що відповідають євроінтеграційним пріоритетам державної та європейської регіональної політики, виконання робіт з розбудови транспортної та прикордонної інфраструктури, яка забезпечить сталий соціально-економічний і просторовий розвиток території та запобігатиме посиленню диференціації економічного і соціального розвитку на кордоні ЄС з Україною.

З метою підвищення ефективності транскордонного співробітництва місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування та територіальним громадам слід надати більше самостійності у вирішенні спільних з адміністративно-територіальними одиницями сусідніх держав проблем транскордонного розвитку, зокрема у частині формування місцевих бюджетів та їхнього використання. Це питання тісно пов'язане з проведенням реформи децентралізації в Україні відповідно до принципів і засад, прийнятих у Європейському Союзі.

На даний час для України актуальним завданням є якісно новий рівень інтеграції у європейську систему соціально-трудова відносин, тобто не у вигляді постачальника дешевої і низькокваліфікованої праці, а як рівноправного партнера з розвинутим та конкурентоспроможним соціально-трудова потенціалом. Зростання на території нашої держави кількості підприємств з іноземними інвестиціями та спільних підприємств, що є цілком можливим у випадку стабілізації політичної ситуації та формування сприятливого інвестиційного клімату, сприятиме підвищенню попиту на працю вітчизняних спеціалістів та забезпечуватиме можливість їх працевлаштування у міжнародних компаніях. Оскільки інтеграційні процеси передбачають формування «відкритої» економіки, в якій відсутні перешкоди, у тому числі і для вільного переміщення працівників, то постає потреба у забезпеченні конкурентоспроможності вітчизняних спеціалістів на міжнародному ринку праці. Однак для того, щоб досягти окреслених цілей хоча б у довгостроковій перспективі, необхідна комплексна стратегія розвитку людських ресурсів, до розробки та реалізації якої повинні бути залучені як центральні, так і місцеві органи влади, громадські організації та спеціальні державні і недержавні інституції.

Зміщення акцентів в управлінні соціально-трудова потенціалом

на регіональний рівень, по-перше, є цілком співзвучним проголошеній політиці децентралізації та курсу на розширення повноважень регіонів, по-друге, дасть змогу врахувати специфіку регіонів у сфері зайнятості, в кількості та якості їх трудових ресурсів, ступеня їх мобільності, в кон'юнктурі ринку праці тощо [3, с. 54].

Існує думка, що усунення бар'єрів для працевлаштування висококваліфікованих працівників з України у країнах Європейського Союзу для вітчизняної економіки стане негативним чинником втрати значної частини трудового потенціалу країни. Однак, на нашу думку, такий погляд на дані процеси є одностороннім. Міжнародна трудова мобільність працівників, поряд з певними негативними соціально-економічними наслідками, має і позитивні. Зокрема, розширює можливості обміну знаннями, інформацією і професійним досвідом між країнами та регіонами, особливо якщо мова йде про мобільність працівників з високою кваліфікацією. В умовах, коли значна частка підприємств у тій чи іншій формі приймає участь у зовнішньоекономічній діяльності, попит на працівників не обмежується тільки національними ринками праці, тому працевлаштування в іноземних компаніях є цілком природним явищем. Крім того, сучасний рівень інформатизації певним чином нівелює поняття «робоче місце» та дає змогу працювати дистанційно та передавати результати своєї праці (насамперед, інтелектуальної) на великі відстані.

В Угоді про Асоціацію України з ЄС питанням співробітництва у сфері зайнятості та соціальної політики приділяється значна увага. Підкреслюється необхідність сприяння впровадженню активних заходів на ринку праці та підвищення ефективності служб зайнятості з метою задоволення потреб на ринку праці [4, с. 28]. Одним із пунктів Угоди про Асоціацію є сприяння мобільності працівників, зокрема у ст. 18 зазначається, що : «...існуючі можливості доступу до зайнятості для українських працівників, надані державами-членами згідно з двосторонніми договорами, мають бути збережені та, у разі можливості, покращені». Також обумовлюються можливості доступу до професійного навчання, беручи до уваги ситуацію на ринках праці держав-членів ЄС.

Регіонам України притаманні суттєві відмінності за цілим рядом соціально-економічних характеристик, у тому числі і за кількісними та якісними параметрами регіональних ринків праці, що унеможлиблює розробку та запровадження певного універсального та єдиного механізму розвитку їх соціально-трудова потенціалу. Для регіонів та

адміністративно-територіальних одиниць з вищим рівнем промислового розвитку та наукоємним виробництвом механізм інтеграції у європейську систему соціально-трудових відносин може ґрунтуватися на посиленні міжнародної кооперації у сфері виготовлення інноваційної продукції, на формуванні технополісів із залученням іноземних інвестицій, на обміні науково-дослідницькими кадрами. Для регіонів, які не володіють потужним промисловим потенціалом, політика розвитку людських ресурсів повинна базуватися на основі визначення пріоритетних напрямків та галузей використання соціально-трудового потенціалу.

Угода про Асоціацію України з ЄС передбачає не тільки формування зони вільної торгівлі у її традиційному розумінні, а й охоплює значно більше аспектів співпраці на різних рівнях, у тому числі й механізми підвищення конкурентоздатності товарів, послуг та робочої сили. У цьому контексті важливим напрямком співпраці з ЄС є заходи із забезпечення повноцінної участі України у єдиному європейському освітньому просторі та реалізації концепції навчання протягом усього життя з метою забезпечення безперервності професійного та особистісного саморозвитку.

Таким чином, поглиблення співпраці України з ЄС та виведення її на якісно новий рівень потребує застосування нових підходів до реалізації регіональної політики у всіх сферах. Це стосується і управління соціально-трудовим потенціалом регіонів та модернізації політики зайнятості. Першочерговим завданням є формування відповідного трудового менталітету працівників, в основі якого була б мотивація до безперервного професійного навчання.

#### *Література*

1. Гайдукевич Л. Туристская политика в расширенном Европейском Союзе [Текст] / Л.Гайдукевич // Журнал международного права и международных отношений. - 2014. - № 4 – С. 38-41.
2. Дарморіс О.М. Європейська стратегія зайнятості молоді. [Текст] / О. Дарморіс // Актуальні проблеми політики. - 2015. - Вип. 49 - С. 257-264.
3. Діденко Н. Ринок праці та стратегія зайнятості в ЄС: досвід регулювання та державного управління. // Держава і ринок. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2010.../07>.
4. Проект Угоди про асоціацію України та ЄС – [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://www.knteu.kiev.ua/file>.

5. Статистичний збірник «Регіони України», 2014, частина I / За редакцією О. Г. Осауленка. – К.: Державний комітет статистики України, 2014.- 299 с.

6. Югас Е.Ф. Регіональні фактори розвитку та механізми регулювання соціально-трудового потенціалу. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. спец. 08.00.05. «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / Е.Ф. Югас – Ужгород, 2012. – 21 с.

7. Якість трудового потенціалу та управління трудовою сферою в Україні : соціальна експертиза : [Монографія] / О.І. Амоша, О.Ф. Новікова, В.П. Антонюк, Л.В. Шаульська та ін. / НАН України. Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2015. – 208 с.

**Карина БОРИС**

Тернопільський національний економічний університет, Україна

### **ВПЛИВ СЕРЕДОВИЩА РЕГІОНУ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ**

Для успішного конкурування як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку, необхідно мати детальну і достовірну інформацію про наявне конкурентне середовище організації. Як економічну категорію конкурентоспроможність розглядають на рівні конкурентоспроможності продукції, тобто самого товару чи послуги, конкурентоспроможності підприємства, галузі та конкурентоспроможності національної економіки

У широкому розумінні конкурентоспроможність — це обумовлена конкретними економічними, соціальними та політичними факторами відповідна позиція держави в цілому та конкретного товаровиробника, зокрема, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Саме сукупність таких дій щодо впливу окремих факторів формує як внутрішнє, так і зовнішнє конкурентне середовище. В умовах відкритої економіки така дія може виявлятися у спроможності держави чи галузі або окремого підприємства протистояти міжнародній конкуренції на власному ринку чи на ринках інших держав.[4]

Місце розташування підприємств може суттєво впливати на конкурентоспроможність та економічні результати їх діяльності. Вплив цього фактора суттєво зріс у зв'язку з глобалізацією світової економіки,